

Entreprenören och konträren

Entreprenörskap är idag så viktigt att Sveriges grundskolor har det som ett ämne och somliga skolor t o m anser sig vara specialiserade på det. På universiteten undervisas det i entreprenörskap, och man kan t o m disputerat i ämnet.

Entreprenör betyder egentligen blott mellanhand, att stå mellan. Men idag har det getts betydelsen av nyskapande. En entreprenör är den som i ett hav av normalitet kan se möjligheter som ingen annan ser, och som sedan kan samla resurser för att realisera de möjligheter den ser. Med dessa nya saker uppstår självfallet friktion mot det gamla och bestående, slutligen kanske t o m med så stor friktion att antingen det gamla eller det nya går under. Därför har man också sagt att entreprenören står för en kreativ förstörelse. Entreprenören är således den som bär framtiden i sin famn, och är därför omfamnad av de moderna, som i framtiden blott ser bättre tider.

Man brukar ta fram Kamprad och hans IKEA som den främsta svenska representanten för entreprenören. Men vad man bortser från då är att han är en framgångsrik entreprenör. I definitionen av entreprenör ingår inte framgång. Världen har sett många duktiga entreprenörer, men som inte lyckats, och därför inte finns i entreprenörernas porträttgalleri.

Emellertid glömmar man också klädsamt bort att nämna några av världshistoriens främsta entreprenörer. Saulus, som döpte sig till Paulus, utvecklade en kyrka, baserad på en judisk profets läror, Jesus. Den innovationen håller fortfarande enorma människoskador i ett järngrepp och har ackumulerat rikedomar som inget storföretag ännu kan uppvisa. Däremot är det tveksamt om kyrkan klarar balanskravet, att ha räddat fler själar än människor den dödat.

En annan av de stora entreprenörerna, som lyckades skapa en industriell och statlig gigant utifrån en ruin, är Adolf Hitler. Han fann en nyckel att låsa upp den enorma potential som fanns förborgat i Versaillesfredens paragrafer. Hans balans är lättare att se, ty han klarar definitivt inte balanskravet, men det förringar inte hans entreprenöriella förmåga.

Med de exemplen torde det stå klart att entreprenörer inte är goda i sig. Att de kan få med sig människor i sina projekt är inte gott i sig. De vanliga människorna, som låter sig ledas, kanske mot drömmar om vinster i framtiden, kommer inte att erbjuda motstånd och bedömning av entreprenören. Lyckligtvis har samhället en grupp individer som ger detta motstånd. Det är konträrerna.

Konträrerna kan sägas vara negativa entreprenörer. De ställer sig frågande eller tvivlande till det normalas stilla fortgång, och än mer ställer de sig emot entreprenörernas projekt. Det är ifrågasättarna, de som höjer rösten, och bjuder motstånd.

Eftersom konträrerna går mot den förändring som entreprenören bjuder in till, framstår de som konservativa. Men de konträra kan ha olika grunder för sitt ifrågasättande. Det vara en ovilja till förändring per se, men också en ovilja till förändring baserad på idéer om

hur samhället skall vara organiserat. I Tyskland under Hitlers tid fanns de konträra under termen 'motståndsrörelsen'. Sophie och Hans Scholl motsatte sig den kreativa förstörelsen som Hitler och hans följare erbjöd. De var konträra.

När vi idag hyllar entreprenören, glömmet vi bort de konträras konstruktiva funktion. Idag hålls de som besvärliga och rensas ut från våra organisationer eller tigs till tystnad. Men därmed tystar man och rensar bort den andra blicken och gör sig enögd. Visst ger det styrka i marschen framåt, då man slipper stanna upp och överväga sin marschväg. Men samtidigt kan också marschen leda till undergången eller till St Petersplatsen och miljoner döda i AIDs.

Ett samhälle behöver entreprenörer och konträra för att hålla sig i balans.

Öllsjö den 10 november 2010

Sven-Olof Collin